

Príloha: Hlavné zistenia správy úradu (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2014

Úvod

Výročná správa úradu EASO za rok 2014 obsahuje komplexný prehľad o počte a povahe žiadostí o medzinárodnú ochranu vo všetkých 28 členských štátoch EÚ a v Nórsku a Švajčiarsku (tzv. EÚ+). Skúmajú sa v nej trendy v oblasti azylu vrátane hlavných výziev a riešení počas roka, hlavné inštitucionálne a právne vývojové trendy a poskytuje sa v nej prehľad praktického fungovania spoločného európskeho azylového systému (CEAS). Podkladové informácie na vypracovanie správy poskytli členské štáty, Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), občianska spoločnosť, odborníci na informácie a úradníci pôsobiaci priamo v teréne.

Hlavné body správy

- V roku 2014 bolo v EÚ+ zaznamenaných viac ako 660 000 žiadostí o medzinárodnú ochranu – čo je najvyššie číslo, odkedy sa v roku 2008 začali zhromažďovať údaje na úrovni EÚ.
- Najväčší počet žiadateľov o azyl pochádzal zo Sýrie, krajín západného Balkánu a Eritrey. Hlavnými prijímajúcimi krajinami boli Nemecko, Švédsko, Taliansko, Francúzsko a Maďarsko.
- Koncom roku 2014 viac ako 500 000¹ osôb čakalo na rozhodnutie v súvislosti so svojou žiadosťou o azyl v krajinách EÚ+. Objem nevybavených žiadostí oproti roku 2013 vzrástol o 37 %.
- Pokračujúca kríza v Sýrii predstavovala pre krajiny EÚ+ v roku 2014 najväčšiu výzvu, keďže počet žiadostí zo strany Sýrčanov presiahol 128 000. Na základe toho boli prijaté špeciálne opatrenia v oblasti presídlenia a humanitárneho prijatia osôb.
- Afganistan v uplynulom roku ostal jednou z hlavných krajín pôvodu žiadateľov; 42 745 žiadostí predložených v roku 2014 predstavovalo 53 % nárast v porovnaní s rokom 2013. Z tejto krajiny tiež pochádzal najväčší podiel maloletých bez sprievodu, ktorí žiadali o azyl v krajinách EÚ+ (6 155).
- Počet žiadostí predložených občanmi krajín západného Balkánu dosiahol hranicu 110 000, pričom významný podiel na tomto čísle mali žiadatelia zo Srbska a Kosova.
- Zaznamenalo sa viac ako 14 000 žiadateľov z Ukrajiny, čo je 13-násobný nárast oproti roku 2013.
- V roku 2014 bol na obdobie 7 rokov zriadený Fond pre azyl, migráciu, integráciu (AMIF) s rozpočtom vo výške 3,137 miliardy EUR, ktorý slúži na podporu projektov v členských štátoch.

Hlavné vývojové trendy v roku 2014

Krída v Stredomori

Prístup k azylovému konaniu a zvládanie migračných tokov boli najdiskutovanejšími politickými témami v roku 2014, čo bolo spôsobené najmä výrazným vzostupom prílivu migrantov prichádzajúcich cez Stredozemné more a častými tragickými stratami na životoch. Osobitná skupina pre Stredomorie sa snažila zistiť viac o hlavnej príčine tohto problému a nájsť vhodné riešenia. Veľký dôraz sa kládol na počiatočnú fázu azylového konania vrátane postupu predloženia žiadosti a registrácie, kde stále pretrvávajú veľké problémy, najmä v tých krajinách EÚ+, ktoré čelia významnému a/alebo náhlemu vzostupu počtu prichádzajúcich migrantov.

---

¹ Toto číslo zahŕňa odvolania.

Prijímacie zariadenia

Nárast počtu žiadostí o azyl v roku 2014 viedol k nedostatku ubytovacích kapacít v mnohých krajinách, čím sa do popredia dostala potreba väčšej flexibility v oblasti prijímacích zariadení. Členské štáty reagovali na vzniknutú situáciu vytváraním nových zariadení a zriaďovaním núdzových prijímacích zariadení. V tejto súvislosti Súdny dvor Európskej únie (CJEU) prijal stanovisko, že finančné dávky poskytované žiadateľom im musia umožňovať, v prípade potreby, zaobstarat si súkromné ubytovanie v podobe prenájmu. Množstvo krajín EÚ+ sa rozhodlo rozšíriť prístup na trh práce, aby žiadatelia mohli dosiahnuť väčšiu sebestačnosť. Mnohé členské štáty prehodnotili svoju politiku zadržiavania osôb, čo prinieslo viditeľný trend zavádzania rôznych alternatív k zadržaniu.

Zmeny v národných azylových systémoch

Mnohé krajiny EÚ+ reagovali na vzrastajúci počet žiadostí a nevybavených prípadov tým, že reštrukturalizovali svoje azylové útvary, prijali ďalších pracovníkov a zreorganizovali štruktúru úloh a zdrojov. Boli prijaté viaceré opatrenia na zvýšenie efektívnosti, ktoré umožňujú pružnejšie reagovať na narastajúci tlak. K týmto opatreniam patria: pohotovostné plány, uplatňovanie osobitných postupov umožňujúcich rýchlejšie prijímanie rozhodnutí, stanovenie priorit niektorých tried azylových prípadov a nové technologické riešenia.

Podpora zo strany úradu EASO

Úrad EASO pokračoval v poskytovaní operatívnej podpory Grécku, Taliansku, Bulharsku a Cypru a úspešne riadil projekty spoločného spracúvania, ktoré potvrdili vhodnosť zriadenia podporných tímov zaisťujúcich spoločné spracúvanie v prospech členských štátov, ako aj projekt realizovaný v spolupráci s Maltou a Talianskom zameraný na pomoc nelegálnym migrantom. Úrad EASO vyškolil viac ako 2 800 azylových a prijímacích úradníkov. Okrem toho úrad EASO vykonával činnosti externého charakteru v spolupráci s množstvom krajín, vrátane Turecka, Srbska, Jordánska, Maroka a Tuniska. Úrad EASO taktiež začal s novým zhromažďovaním štatistických údajov v rámci svojho systému včasného varovania a pripravenosti (EPS), do ktorého, okrem informácií pochádzajúcich zo štatistického úradu Eurostat, každý mesiac prispievajú všetky štáty EÚ+. Na základe týchto nových údajov bola vypracovaná zdokonalená analýza, ktorá je zahrnutá vo výročnej správe.

Právne otázky

Súdny dvor Európskej únie (CJEU) prijal rozhodnutia týkajúce sa dôležitých aspektov doplnkovej ochrany (predovšetkým pojmu vnútorného ozbrojeného konfliktu a prípadov závažných zdravotných stavov) a objasnil, ako by vnútroštátne orgány mali postupovať pri posudzovaní hodnovernosti deklarovanej sexuálnej orientácie žiadateľov o azyl. Vnútroštátne sudy analyzovali viacero dôležitých pojmov súvisiacich s azylom, ako je prenasledovanie z dôvodu vierovyznania a používanie rôznych foriem ochrany (štatút utečenca a doplnková ochrana), pričom vychádzali z individuálnych okolností každého prípadu.

Zraniteľné skupiny

V minulom roku požiadalo o medzinárodnú ochranu viac ako 24 000 maloletých bez sprievodu. Krajiny EÚ+ sa zaviazali, že budú riešiť neutešenú situáciu zraniteľných skupín, ako sú, napríklad, maloletí bez sprievodu, telesne postihnuté osoby, obeť obchodovania s ľuďmi, násillia a mučenia, a že v rámci azylového konania poskytnú špecializované služby zamerané na riešenie ich potrieb.

Lepšia úroveň služieb

V súlade s nedávno prijatými zmenami v legislatívnom balíku EÚ pre oblasť azylu mnohé krajiny EÚ+ prehodnotili svoju politiku právnej pomoci, poskytovania informácií a výkladu právnych predpisov s cieľom zvýšiť štandard týchto služieb. Tieto oblasti boli v roku 2014 veľkou výzvou, najmä so zreteľom na zvýšený dopyt a často obmedzený objem špecializovaných zdrojov.

Porovnatelnosť

Jednotlivé členské štáty prijímajú výrazne odlišné toky žiadateľov o azyl a z rozdielnych dôvodov. V kapitole správy venovanej porovnateľnosti sa podotýka, že faktory ako prítomnosť diaspor, miera uznaných žiadostí, historické a jazykové súvislosti, výhody poskytované členskými štátmi a trvanie spracovania žiadostí môžu ovplyvniť rozhodnutie uchádzačov o azyl, ktorí pri výbere uprednostňujú určité destinácie pred inými. Žiaden z týchto faktorov sa však nemôže posudzovať oddelene.

Stratégia do budúcnosti

Na základe diskusie prebiehajúcej v roku 2014 Európska komisia v oznámení s názvom *Európsky program v oblasti migrácie* (EAM), ktorý bol uverejnený v máji 2015, navrhla nové usmernenia pre európsku azylovú politiku. Boli navrhnuté okamžité opatrenia, ktorých cieľom je zachraňovať životy na mori, bojovať s neregulárnymi sieťami obchodníkov s ľuďmi, reagovať na obrovské množstvá utečencov prichádzajúcich do krajín EÚ, vykonávať relokačnú činnosť a vypracovať spoločný prístup k presídľovaniu. Úrad EASO bude zohrávať kľúčovú úlohu pri množstve týchto opatrení vrátane tých, ktoré sa týkajú spoločného spracúvania žiadostí o azyl, boja proti sieťam obchodníkov s ľuďmi, relokácie, presídľovania a prijímania utečencov.